

[KÅSERAT | FAMILJ | NAMN & NYTT]

Dagbok

KONTAKT
Redaktör
Eva Wörlund
09-1253 214
dagbok@hbl.fi

NAMN

I dag
Vecka 52
Svenska: David
Finska: Taavetti, Taavi, Daavid
Ortodoxa: Ani

I morgon
Svenska: Sylvester
Finska: Sylvester, Silvo
Ortodoxa: Maila

HENRIK MALMSTRÖM

KRIGETS VARDAG. Agneta von Essen och Maj-Britt Paro har redigerat boken om finlandssvenskarnas krigsminnen från barndomen. Skribenterna är män och kvinnor från hela Svenskfinland. Ett bidrag är från Sverige.

Barn under krigsåren

"Man behöver inte vara sjuttio år gammal för att minnas krigets hemskheter. Född 1939 minns jag som liten flicka på fyra, fem år bombardemangen över Helsingfors." Så börjar en av de 31 gripande berättelserna i boken *Unga liv i krig och kristid*.

Det finns otaliga minnen som måste få berättas innan det är för sent. Det insåg **Agneta von Essen** och **Maj-Britt Paro** efter att i tidningen *God Tid* uppmanat läsarna att skriva ner sina minnen från krigsåren. Postlådan fylldes med personliga skildringar och episodiska minnesbilder.

– När sommaren kom hade vi en präktig bunt brev med krigsminnen från alla delar av Svenskfinland. Jag tog med dem till stugan och skrev rent dem under regniga dagar, berättar Maj-Britt Paro.

Det blev startskottet för den

nyligen utkomna boken *Unga liv i krig och kristid*. Bokens 31 berättelser har ett gemensamt: skribenterna var små barn, tonåringar eller unga vuxna då kriget bröt ut. Och minnena finns kvar, så fastrotade i medvetandet som bara ett barn kan uppleva det.

Det här är historier om ljudet av vinande bomber, om mörkläggningarna och alarmsirenerna, om skolfröken som brast ut i tårar, fru Vesterinen som kokade tvålvatten av ben som först blötades i lut, om hur man rostade kaffe av maskrosrötter och ersatte teet med blad av hallon och lingon.

Här finns sorgen över att mista sitt barndomshem och oron hos föräldrarna när barnen skickades till Sverige.

"Huru är det, komma Ni alltid ihåg att tacka för vad Ni få och Du retar väl icke Bengt, så att det blir tråkigheter. Pappa oroar sig för, vem som klipper Edra naglar."

Ovetskapen och avståndet.

"Min kära gosse! Jag tackar hjärtligt för ditt brev, men om Du skulle skriva ordentligare och mindre stil så skulle brevet säkert bli längre. Du förstår att alla småsaker Ni ha för Er intressera oss på det högsta."

Och fadern vid fronten.

"Hans nerver var helt slut när kriget var över. Ingenting syntes ovanpå men vi hemma fick stå ut med hans utbrott (...) Jag lärde aldrig känna min pappa. Jag förlorade honom i kriget trots att han levde med oss till 77 års ålder."

Behov att berätta

Bakgrunden till uppropet i *God Tid* var boken *Våra krigsminnen* som föreningen Kvinnliga Akademiker i Helsingfors gav ut för ett år sedan. Boken, med bidrag av 16 föreningsmedlemmar, väckte enormt gensvar.

– Många äldre personer ringde och ville berätta sina egna min-

nen, minns Agneta von Essen.

Hon hoppas berättelserna ska leva vidare och att den yngre generationen vågar fråga mera innan det är för sent.

Agneta von Essen och Maj-Britt Paro har försökt bevara berättelserna som autentiska, både citerade brev och minnesbilder.

– I barns ögon ter sig vissa saker större än andra, säger Paro och visar teckningen på pärmen, en illustration till ett brev som den då tioåriga **Ethel Düne** skrev till en familjebekant.

På den ena bilden lyser strålkastare upp Helsingfors himmel och man ser bomberna falla. Den andra föreställer ett höghus med en enorm "hatt" på taket.

– Det är alarmsignalen, säger Maj-Britt Paro. Stor och skrämmande.

JOHANNA LINDFORS

johanna.lindfors@hbl.fi